

Diğer Tesisler

EK-1

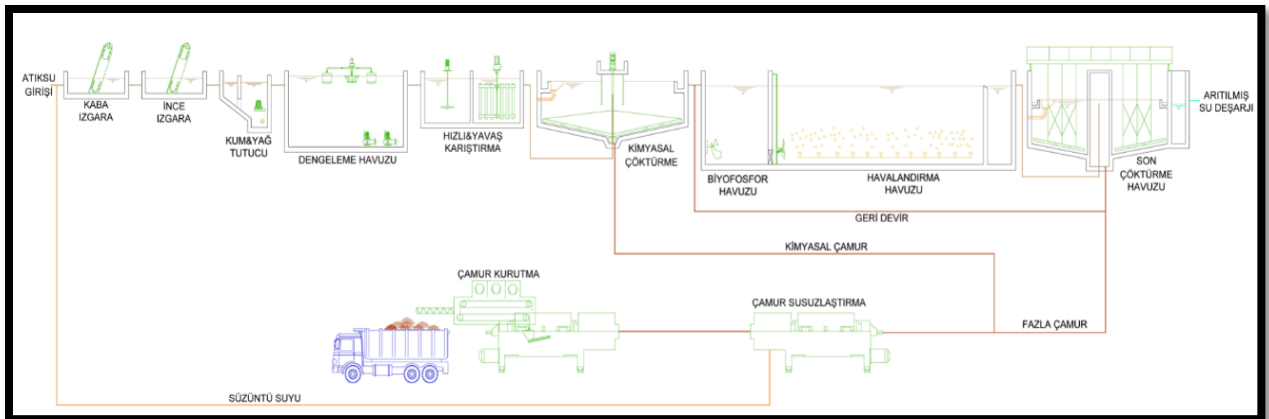
10.1 Sanayilerin toplu olarak yer aldığı bölgelere ait ortak atıksu arıtma tesisleri. ^{1,2}

Endüstriyel atıksu; herhangi bir ticari ya da endüstriyel faaliyetin yürütüldüğü alanlarda oluşup, evsel atıksu ve yağmur suyu haricinde deşarj edilen proses suyu, soğutma suyu, vb. atıksulardır. **Endüstriyel atıksu arıtma tesisleri;** sanayi tesisleri, fabrikalar, organize sanayi bölgelerinde üretim ve/veya soğutma suları kaynaklı oluşan endüstriyel atıksuların arıtıldığı (geri kazanıldığı/bertaraf edildiği) tesislerdir.

Organize Sanayi Bölgesi (OSB), sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, çarpık sanayileşme ve çevre sorunlarını önlemek, kaynakları planlı ve etkin kullanmak, sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla, sınırları onaylanmış arazi parsellerinin imar planlarındaki oranlar dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve "Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği" hükümlerine göre kurulan, planlanan ve işletilen, mal ve hizmet üretim bölgeleridir. **İhtisas OSB,** aynı sektör grubunda ve bu sektör grubuna dâhil alt sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı OSB'lerdir. **İslah OSB** ise 1/7/2017 tarihinden önce mer'i plana göre yapılaşan sanayi tesislerinin bulunduğu alanların ıslah edilmesi suretiyle oluşan OSB'yi tanımlar. OSB'lerin sınırları içinde bulunan endüstriler, atıksularını gerektiğinde ön arıtma ile belirli standartlara getirdikten sonra, ortak arıtma tesislerine deşarj ederler. Ortak arıtma tesisleri, tekil endüstrilerden gelecek atıksuyun kirlilik ve debi özelliklerine uygun olarak debi salınımları ve şok yüklemelerin oluşturacağı etkileri minimize etmek üzere tasarlanmış arıtma tesislerinde arıtılarak Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği esasları çerçevesinde alıcı ortama veya ilgili yerel idare'nin belirlediği standartlara getirdikten sonra kanalizasyona deşarj ederler. Bu arıtma tesisleri, fiziksel arıtma (kaba ızgara, ince ızgara, kum+yağ tutucu, dengeleme vb.), kimyasal arıtma (pıhtılaştırma, yumaklaştırma, kimyasal çöktürme, kimyasal oksidasyon, kimyasal fosfor giderimi, vb.), biyolojik arıtma (genellikle aktif çamur prosesleri, azot ve fosfor giderimi), çamur bertarafı (çamur yoğunlaştırma, çamur susuzlaştırma ve kurutma, vb.), koku giderim üniteleri ve gerekirse ileri arıtma yöntemlerinden (filtrasyon, dezenfeksiyon, geri kazanım, vb.) oluşan, atıksu özelliklerine uygun olarak tasarlanmış sistemlerdir.

Kapsam:

- Sanayilerin toplu olarak yer aldığı bölgelerden ortak arıtma tesisine sahip Organize Sanayi Bölgeleri kapsam dâhilindedir.
- **Organize Sanayi Bölgesi (OSB),** çeşitli nedenlerle sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, sınırları onaylanmış arazi parsellerinin imar planlarındaki oranlar dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve "Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği" hükümlerine göre kurulan, planlanan ve işletilen üretim bölgeleridir. İhtisas OSB ve İslah OSB gibi türleri vardır.

EK-1

10.2 Kapasitesi 20.000 m³/gün ve daha fazla olan kentsel ve/veya evsel nitelikli atıksu arıtma tesisleri. ^{1,2}

Evsel Atıksu, yaygın olarak yerleşim bölgelerinden ve çoğunlukla evsel faaliyetler ile insanların günlük yaşam faaliyetlerinin yer aldığı okul, hastane, otel, vb. hizmet sektörlerinden kaynaklanan atıksulardır.

Kentsel atıksu, ağırlıklı evsel atıksulardan meydana gelir ve yerleşim yerleri kaynaklıdır. Kentsel atıksu ayrıca yağmur sularını, yeraltına sızan suları, ticarî, klinik (tıbbi) veya sanayi atıksularını da ihtiva edebilir.

Evsel/kentsel atıksu arıtma tesisleri, atıksu karakteristiği ve debiye bağlı olarak tasarlanır. Bu karakteristik özellikler, meskûn bölgede kullanılan su miktarı ve ticari faaliyetlere bağlıdır. Yağışlı havalarda önemli miktarda drenaj ve sızıntı suyu kanallara girer ve bu durum atıksuyun özelliklerini değiştirir. Atıksudaki kirleticilerin konsantrasyonlarına bağlı olarak atıksuları zayıf, orta ve kuvvetli olarak sınıflandırmak mümkündür. Kirleticiler ve konsantrasyonları, saatlik, günlük, aylık, mevsimlik ve yıllık olarak değişim gösterir. Bu nedenle, tasarımda tesisin kurulacağı alana ait gerçek veriler esas alınır. Bir yerleşim alanından kaynaklanan atıksuyun miktarı, yerleşim alanının nüfusuna ve kişi başı su kullanım miktarına bağlıdır. Bu nedenle, atıksu arıtma tesisi tasarım debilerinin tahmini için, güvenilir nüfus etütleri gerekir.

Eşdeğer Nüfus (EN), günlük atıksu miktarından hesaplanan, ticarî veya sanayi atıksu miktarının, evsel atıksu cinsinden nüfus başına ifadesidir. Kişi başına atıksu miktarı yerleşim bölgesinin özelliklerine göre değişebilmekle birlikte, 100-300 L/kişi.gün aralığında seçilir.

Kentsel atıksu arıtma tesisleri, fiziksel arıtma (kaba ızgara, ince ızgara, kum & yağ tutucu, ön çöktürme vb.), biyolojik arıtma (aktif çamur üniteleri, azot ve fosfor giderimi), son çöktürme, çamur bertarafı (çamur yoğunlaştırma, çamur çürütme, çamur susuzlaştırma ve kurutma, vb.), kojenerasyon, koku giderim üniteleri ve gerekirse ileri arıtma yöntemlerinden (filtrasyon, dezenfeksiyon, geri kazanım, vb.) oluşan atıksu özelliklerine uygun olarak tasarlanmış sistemlerdir.

Kapsam:

- Kentsel ve/veya evsel nitelikli atıksu arıtma tesislerinden kapasitesi 20.000 m³/gün ve daha fazla olan tesisler bu madde, daha az olan tesisler Ek-2 kapsamında değerlendirilir.
- Kişi başına oluşan atıksuyun belirlenmesinde debi bilgisi olmadığı durumlarda 200 L/kişi. gün değeri baz alınabilir.
- Eşik değer, arıtma tesisi tasarımında baz alınan kapasitesidir.

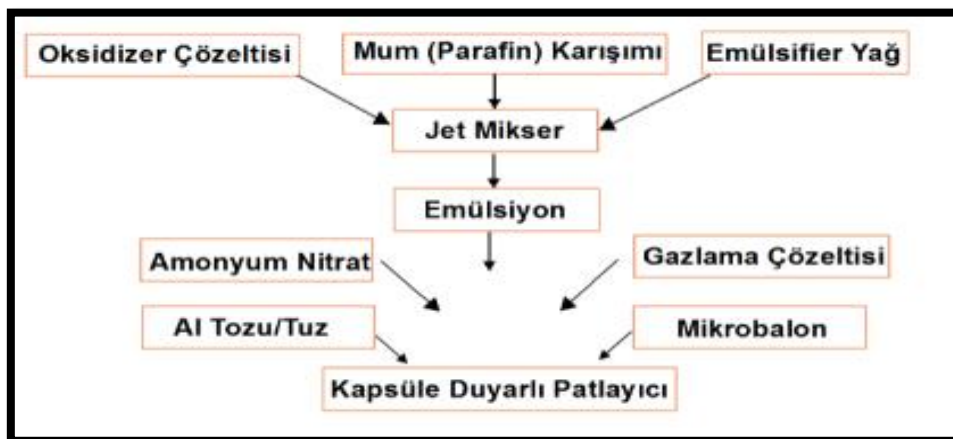
Patlayıcı madde: ısı, darbe veya kıvılcım gibi bir etkiye maruz kalmaları sonucu kendi kendine ilerleyen son derece hızlı kimyasal reaksiyonlarla kararlı bileşiklere dönüşürken yüksek ısı, ses, darbe etkisi ve gazlar ortaya çıkaran maddelerdir. Bu nedenle patlayıcı maddenin yapısında oksijen içeren maddeler bulunmaktadır. Patlayıcılar, patlayıcılık ve piroteknik etki elde etmek için imal edilen, depolanan, satılan, kullanılan vb. maddeleri (dinamit, barut, ateşleme fitilleri, dinamit kapsülleri, nitrogliserin, vb. ile çeşitli maytap, işaret ve şenlik fişekleri gibi maddeler) kapsar. Patlama tehlikesi olan maddeler şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Kütle halinde ve birden patlayanlar: Örneğin, dinamit (%75 trinitrogliserin+%25 dolgu), TNT (trinitrotoluen), barut (potasyum nitrat+karbon+kükürt)
- Fırlama tehlikesi olan, ancak kütle olarak patlama tehlikesi olmayan maddeler: mermi, şarapnel parçası ve benzeri fırlatabilen, ancak kitle halinde patlamayanlar. Örneğin, fişek ve kapsül.
- Yangın tehlikesi veya hafif bir patlama ya da fırlama tehlikesi olan, ancak toplu patlama tehlikesi olmayan maddeler: Örneğin, havai fişek.
- Taşıma sırasında tutuşma veya tepkimenin başlaması durumunda düşük patlama riski taşıyan maddeler. Örneğin; füyve, maytap ve oyuncak kapsül.
- Toplu patlama tehlikesi taşıyan, ancak normal taşıma koşullarında, tepkimenin başlaması veya yanma halinden patlama haline geçme olasılığı düşük olan duyarsız maddeler: şiddetli patlayıcı olup, kitle halinde patlayabilenler, örn: amonyum nitrat-fuel oil karışımı
- Kütle olarak patlama tehlikesi olmayan, aşırı derecede düşük hassaslık düzeyindeki nesnelere. Çok şiddetli patlayıcı olup, kitle halinde patlamayanlar maddeleridir.

Patlayıcı türlerine örnek olarak, emülsiyon patlayıcı maddeler, ANFO, patlatma kapsülleri, gecikmeli kapsüller, RDX, PETN, HMX, pikrik asit ve TNT verilebilir. Organik patlayıcılar da kendi içerisinde nitroaromatikler, nitratesterler, nitraminler olarak üçe ayrılır. Patlayıcı maddelerin üretiminde hammaddelerin sentezinin yapılması ya da hammaddelerin temin edilerek reçeteye uygun karıştırma işlemlerinin gerçekleştirilmesi olmak üzere iki şekilde üretimleri vardır. TNT üretiminde toluen, nitrik asit ve sülfürik asit karışımı ile birleştirilir. TNT, amonyum nitrat ile birlikte amotol, alüminyum tozu ile birlikte tritonol, RDX ile birlikte karışım bor veya PETN ile birlikte pentolit elde edilebilir. Barut üretimi odun kömürü ya da şekerin, bir oksitleyici (güherçile veya potasyum nitrat) ve kükürt elementi dikkatlice öğütülüp karıştırılarak "serpantin" adı verilen toz bir madde elde edilir. Barut, havai fişek ve mermi gibi malzemelerin üretiminde hammadde olarak kullanılır. Patlayıcı madde atıklarının imha edilmesinde dört farklı yöntem bulunmaktadır: Yakarak, patlatarak, kavurarak ve uygun çözücülerle imha ederek yapılabilmektedir.

Kapsam:

- Kapasiteye bağlı olmaksızın patlayıcı madde ve patlama tehlikesi olan TNT, fişek, kapsül, maytap, füyve, kapsül, vb. maddelerin üretildiği tesisler kapsam dahilindedir.
- Mühimmat veya diğer patlayıcıları yükleme, boşaltma veya parçalama tesisleri kapsam dahilindedir.
- Kibrit üretimi kapsam dışıdır.
- Sadece fiziksel karıştırma işlemlerinin yapıldığı tesisler kapsam dışıdır.

EK-2

10.2 Kapasitesi 20.000 m³/gün'den az olan kentsel ve/veya evsel nitelikli atıksu arıtma tesisleri.^{1,2}

Evsel Atıksu, yaygın olarak yerleşim bölgelerinden ve çoğunlukla evsel faaliyetler ile insanların günlük yaşam faaliyetlerinin yer aldığı okul, hastane, otel, vb. hizmet sektörlerinden kaynaklanan atıksulardır. **Kentsel atıksu**, ağırlıklı olarak evsel atıksulardan meydana gelir ve yerleşim yerleri kaynaklıdır. Kentsel atıksu ayrıca yağmur sularını, yeraltına sızan suları, ticarî, klinik (tıbbi) veya sanayi atıksularını da ihtiva edebilir.

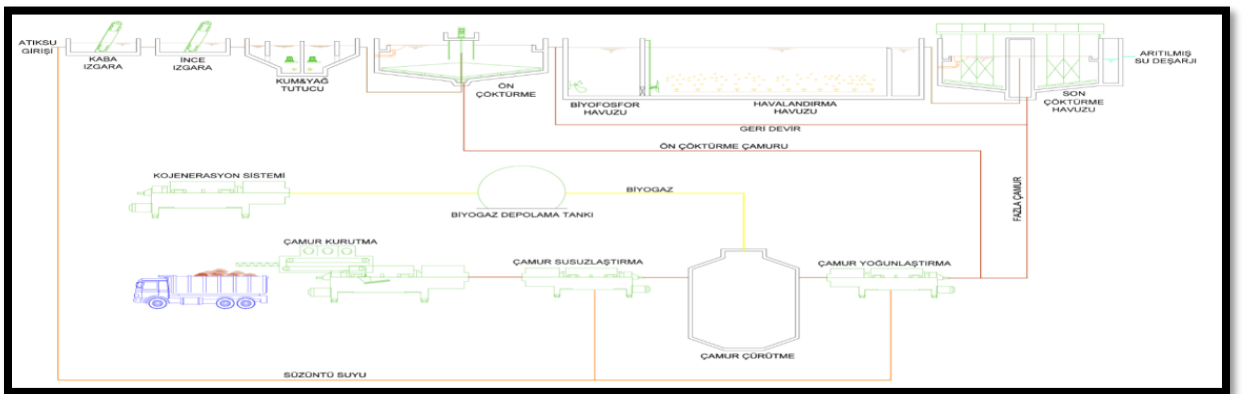
Evsel/kentsel atıksu arıtma tesisleri, atıksu karakteristiği ve debiye bağlı olarak tasarlanır. Bu karakteristik özellikler, meskûn bölgede kullanılan su miktarı ve ticari faaliyetlere bağlıdır. Yağışlı havalarda önemli miktarda drenaj ve sızıntı suyu kanallara girer ve bu durum atıksuyun özelliklerini değiştirir. Atıksudaki kirleticilerin konsantrasyonlarına bağlı olarak atıksuları zayıf, orta ve kuvvetli olarak sınıflandırmak mümkündür. Kirleticiler ve konsantrasyonları, saatlik, günlük, aylık, mevsimlik ve yıllık olarak değişim gösterir. Bu nedenle, tasarımda tesisin kurulacağı alana ait gerçek veriler esas alınır. Bir yerleşim alanından kaynaklanan atıksuyun miktarı, yerleşim alanının nüfusuna ve kişi başı su kullanım miktarına bağlıdır. Bu nedenle, atıksu arıtma tesisi tasarım debilerinin tahmini için, güvenilir nüfus etütleri gerekir.

Eşdeğer Nüfus (EN), günlük atıksu miktarından hesaplanan, ticarî veya sanayi atıksu miktarının, evsel atıksu cinsinden nüfus başına ifadesidir. Kişi başına atıksu miktarı yerleşim bölgesinin özelliklerine göre değişebilmekle birlikte, 100-300 L/kişi.gün aralığında seçilir.

Kentsel atıksu arıtma tesisleri, fiziksel arıtma (kaba ızgara, ince ızgara, kum & yağ tutucu, ön çöktürme vb.), biyolojik arıtma (aktif çamur üniteleri, azot ve fosfor giderimi), son çöktürme, çamur bertarafı (çamur yoğunlaştırma, çamur çürütme, çamur susuzlaştırma ve kurutma, vb.), kojenerasyon, koku giderim üniteleri ve gerekirse ileri arıtma yöntemlerinden (filtrasyon, dezenfeksiyon, geri kazanım, vb.) oluşan atıksu özelliklerine uygun olarak tasarlanmış sistemlerdir.

Kapsam:

- Kentsel ve/veya evsel nitelikli atıksu arıtma tesislerinden kapasitesi 20.000 m³/gün'den az olan tesisler Ek-2 kapsamında değerlendirilir.
- Kişi başına oluşan atıksuyun belirlenmesinde debi bilgisi olmadığı durumlarda 200 L/kişi. gün değeri alınabilir.
- Eşik değer, arıtma tesisi tasarımında baz alınan kapasitesidir.

Jet motor: atmosferden aldığı havayı sıkıştırarak kullanılan yakıt ile yakıp ısıtan ve bu ısıtma sonucunda ortaya çıkan gazları, hızla dışarı doğru püskürterek, ters yönde bir itme gücü oluşturan motorlardır. Oluşan bu güçle, motor bağlı olduğu aracın hareket etmesini sağlar. **Anma değeri**, bir motorun normal çalışma koşulları için verilen, elektriksel ve mekaniksel büyüklüklerin sayısal değerlerinin tümüdür. Motorun şebekeden çektiği güç, giriş gücüdür. **Çıkış gücü (anma gücü)** ise, anma gerilim ve frekansında tam yükte çalışan motorun milinden alınan mekanik güçtür. Birimi W, kW veya Hp (beygir gücü) olarak verilir.

Gaz türbini: içten yanmalı bir motor türüdür. Sıkıştırılmış hava ile yakıtın yanması sonucu ortaya çıkan enerjinin dönme hareketine çevrilmesi mantığı ile çalışan sistemlerdir. Dönen kompresörde havayı sıkıştıran, yanma odasında yakıt-hava karışımını yakarak yanmış gazların elde edilmesini ve bunların türbinde genişlemesini sağlayarak iş elde eder. Benzin ve dizel motorlardan farkı, bu dönme hareketinin devamlı ve düzenli olmasıdır. Uçak motorlarında da kullanılan gaz türbinlerinin devir sayısı yüksektir.

Jet motorları test merkezlerine “Bremze” denir. Havaalanlarında ya da uçak motoru test atölyelerinde motorun çalıştırılarak test edildiği alanlardır. Bu testler, uçak motorlarının sarsıntı, kaçak, işlev ve performans testlerinin yapıldığı tesislerdir. Bremze sisteminde mevcut cihazlar yardımıyla motordan ve bremzeden gelen güç, basınç, sıcaklık, titreşim ve akış değerleri alınarak bu parametrelerin motor üreticisi tarafından belirlenen limitler dahilinde olup olmadığı kontrol edilir. Motorun bremzede çalıştırılma sebepleri periyodik bakım, herhangi bir sebepten dolayı uçaktan indirilmiş motorlarının kontrolleri, motorda aşırı devir, aşırı hararet görülmesi, motor parçalarından veya aksesuarlarının birinin değişimi, yer çalışmasında veya uçuşta tespit edilemeyen güç düşüklüğü, sarsıntı veya kaçakların tespit edilmesi olabilir.

Gaz türbinlerinin enerji üretim performansı verimlilik ve güvenilirlik açısından testleri gerçekleştirilir. Test tesisinde geçerlilik sınavı sırasında gaz türbinleri, sensör ve cihazlarla, tüm faaliyet unsurları ve bileşenleri hakkında veri toplanır. Bu veriler ateşleme saati, ateşlemeli başlangıç sayısı, türbin gücü, türbinin tam ve aşırı yüklenme durumunda geçerlilik sınavları olabilir. Değişken hızlı, değişken yüklü, şebeke dışı gaz türbini test tesisleri mevcuttur. Tam kapasiteyle gerçek hayat şebeke ortamını kopyalayabilen tesislerde, gaz türbinleri sahada görülen normal enerji santrali koşullarında ve daha fazlası için test edilir. Çeşitli işletme koşulları altında türbinlerin performansı hakkında bilgiler bu testlerle sağlanır. Rüzgar türbinleri, ağır yük gaz türbinleri, dağıtılmış enerji gaz motorları vb. sistemler için kimi zaman 800-1000 saatlik testler gerçekleştirilir.

Kapsam:

- 3.000 kW ve daha fazla anma gücüne sahip jet motorlar ve/veya gaz türbinlerinin performans, güvenlik ve bakım için test edildiği test merkezleri kapsam dahilindedir.
- Anma değeri, bir motorun normal çalışma koşulları için verilen, elektriksel ve mekaniksel büyüklüklerin sayısal değerlerinin tümüdür.
- Jet motorları test merkezlerine “Bremze” denir. Havaalanlarında ya da uçak motoru test atölyelerinde motorun çalıştırılarak test edildiği alanlardır.
- Gaz türbinlerinin enerji üretim performansı verimlilik ve güvenilirlik açısından testleri gerçekleştirilir. Çeşitli işletme koşulları altında türbinlerin performansı hakkında bilgiler bu testlerle sağlanır.

10.4. Üretim kapasitesi 1.000 ton/yıl ve daha fazla olan sigara fabrikaları ve/veya tütün işleme tesisleri. ¹

Tütün yaprağının tamamen veya kısmen hammadde olarak kullanılması ile yapılan içme, buruna çekme, emme, çiğneme amaçlı tüm ürünler “**tütün mamulü**” olarak adlandırılır. Tüketimi en yaygın tütün ürünleri; sigara, sarmalık kıyılmış tütün mamulü, pipo, puro, nargilelik tütün mamulü, enfiye ve çiğnemelik tütündür.

Sigara, kıyılmış tütünün kâğıda sarılmasıyla üretilen ve dumanı çekilerek tüketilen nesnedir.

Sigara üretimi başlıca iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm primary adı verilen, tütünün sigara sarımı için hazırlandığı ve işlendiği bölümdür. İkinci bölüm ise secondary olarak adlandırılan sigaranın imal edildiği ve paketlenildiği bölümdür. Hammadde olarak gelen tütün primary üretimde dikey olarak sırasıyla dilimlerir, açılır, harmanlanır, tavllanır ve soslanır. Daha sonra kıyım bölümüne geçilir. Kıyılmış tütünler kurutulur, genişletilir ve kokulandırılır. Bu aşama kıyılmış tütünlerin silolara alınması ile tamamlanır. Secondary bölümünde kıyılmış tütünlerden sigara yapılır ve paketlenme, ambalaj ve sevkiyat işlemleri gerçekleştirilir.

Puro (sigar) silindir şeklinde sarılmış tütün yapraklarından oluşan bir tütün mamulüdür. Ortasında, içinde tütün parçacıkları bulunduran bir “tutucu” yaprak, bunun etrafında spiral şeklinde sarılmış “sarıcı” yaprak bulunur. Sarım işlemi elle ya da makineler yardımıyla yapılır ve sarım işleminin türü prurunun kalitesini belirler.

Nargile üretim süreci sigara ve puro üretiminden farklıdır. Nargile üretiminde yaprak tütün kıyılır, gliserin, glikoz, vb. maddelerle soslandırılır. Dinlendirildikten sonra çeşitli aromalar ve gıda boyası ile aromalandırılır. Dinlendirme işlemlerinden sonra nargilelik tütünün paketlenmesi gerçekleştirilir.

Kapsam:

- 1.000 ton/yıl ve daha fazla üretim kapasitesine sahip sigara fabrikaları ve tütün işleme tesisleri kapsam dahilindedir.
- Sigara, sarmalık kıyılmış tütün, nargile, puro, vb. tütün mamulleri üretimi kapsam dahilindedir.
- Sigara üretimi tütünün sigara sarımı için hazırlandığı ve işlendiği bölüm ve sigaranın imal edildiği ve paketlenildiği bölüm olmak üzere iki bölümden oluşur. Puro ve sigara üretimleri birbirine banzer.

10.5 Limanlar ve yat limanları. ^{1,2}

Liman: gemilerin barındığı, yük ve yolcu indirip bindirdiği, doğal ve yapay korunmuş durgun sularda özel tesislerle donatılmış yerlerdir. Kimya, demir, sıvı yük, kuru yük, genel yük, orman ürünleri, canlı hayvan, araç, soğutulmuş yük, gıda ve konteynerlerin yükleme-boşaltma ve elleçleme terminalleri bulunan ve bu konuda hizmet veren tesislerdir. Gemi, tekne gibi deniz araçlarının bekleme yeri, kargo yükleme-boşaltma yapılabilen ve vinç bulundurabilen, genellikle gümrükleme işlemleri için yeterli altyapıya sahip ticari alanlardır. Liman faaliyetleri; yüklere verilen hizmetler, gemilere verilen hizmetler ve alan kiralamaları olarak üç ana grupta toplanabilir. Bu gruplar altında yer alan hizmetler; boşaltma, yükleme, terminal, pilotaj, römorkaj, ardiye, geçici depolama, barınma, konteyner içi yükleme - boşaltma, tartı, su, elektrik, atık, yolcu hizmetleri ve açık - kapalı alan kiralamaları olarak sıralanabilir.

Yat limanı (marina): çoğunlukla yat sahiplerinin yatlarını konaklayabilecekleri, gelişmiş, modern imkanları olan park alanlarıdır. Yatların yanyana sıralanarak demirleyebildiği, yüzer raflardan oluşan ve yat sahiplerinin her türlü imkana ulaşabilmelerini sağlayan lüks bir tesislerdir. Verilen hizmetler tekne önüne kadar getirilmiş yakıt ikmal hattı, tekne bakım-tamir servisleridir. Marinaların yönetimini belediyeler ya da ihale yoluyla özel şirketler üstlenir. Marinalar, çeşitli kapasitelerde olabilir.

Marinalar genellikle yat ve lüks tekne sahiplerinin uzun süre konaklama yapabilecekleri sığınaklardır. Limanlar ise çok daha büyük kapasiteli yolcu ve yük gemilerinin, çoğunlukla ticari anlamdaki yükünü boşaltıp yüklemek için kullanılır. Bu tesisler genelde büyük ticari işletmeler olup vinç, tersane, gümrükleme sahası gibi daha kurumsal düzeyde yerleşimlere ev sahipliği yaparlar.

Kapsam:

- Limanlar ve yat limanları kapsam dahilindedir.
- Karasularımızda tarifeli seferler yapan gemilerin yolcu almak için yanaştığı limanlar ve balıkçı barınakları kapsam dışıdır.
- Liman, gemilerin barındığı, yük ve yolcu indirip bindirdiği, doğal ve yapay korunmuş durgun sularda özel tesislerle donatılmış yerlerdir. Yat limanı (marina), çoğunlukla yat sahiplerinin yatlarını konaklayabilecekleri, gelişmiş, modern imkanları olan park alanlarıdır.

EK-2

10.6. Yatak kapasitesi 200 ve daha fazla olan turizm konaklama tesisleri, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri.^{1,2}

Turizm; sürekli kalıŖa dönüşmemek ve gelir getirici hiçbir uğraşta bulunmamak şartı ile bireylerin geçici süre konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerin tümüdür. Turizm tesisi, turizm yatırımı kapsamında bulunan veya turizm işletmesi faaliyetinin yapıldığı tesisleri ve bunların ayrıntıları ile tamamlayıcı unsurlarından oluşur. Turizm konaklama tesisleri aşağıdaki özellikleri barındırır.

Asli ve Özel Konaklama Tesisleri	Oteller, moteller, tatil köyleri, pansiyonlar, kampingler, hosteller, butik oteller, yüzer tesisler.
Sağlık ve Spor Tesisleri	Termal turizmi tesisleri, sağlıklı yaşam tesisleri, konaklamalı spor ve golf tesisleri.
Rekreasyon Tesisleri	Konaklaması bulunan eğlence merkezleri, temalı parklar, kış sporları ve kayak merkezleri mekanik tesisleri.
Kırsal Turizm Tesisleri	Çiftlik evi-köy evi, yayla evi, dağ evi.
Bileşik Tesisler	Turizm kentleri, turizm kompleksleri, tatil merkezleri, zincir tesisler, personel eğitim tesisleri.
Kongre ve Sergi Merkezleri	

“Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik” tanımına göre **tatil köyleri;** doğal güzellikler içerisinde, rahat bir konaklama yanında çeşitli spor, eğlence ve satış hizmetlerinin de sağlandığı yaygın yerleşim düzeninde, eğimli arazilerde kottan kazanılan katlar da dahil olmak üzere en fazla üç katlı yapılardan oluşan ve en az seksen odalı tesislerdir. Tatil köylerinde, doğal varlıklar ile yöresel değerlerin korunmasına da özen gösterilerek, nitelikli çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Aynı yönetmeliğe göre **turizm kompleksleri;**

- Kongre ve sergi merkezi ile buna ilave olarak, golf tesisleri, eğlence merkezleri, temalı parklar, termal tesisler, apart otel, en az yüz adet yatın barınabileceği yat limanı, sağlıklı yaşam tesislerinden en az üç adedini bünyesinde bulunduran tesislerdir.
- Bünyesinde konaklama tesisi olarak en az beşyüz yatak kapasiteli olmak kaydıyla beş yıldızlı otel veya beş yıldızlı tatil köyü ile yine bünyesinde kongre ve sergi merkezi veya eğlence merkezi bulunan tesislerdir. Tesiste en az ikiyüzelli adet yatın barınabileceği yat limanı yapılması durumunda ilave olarak apart otel bulunduran tesislerdir.
-

Kapsam:

- 200 yatak ve daha fazla kapasiteye sahip turizm konaklama tesisleri, tatil köyleri ve/veya turizm kompleksleri kapsam dahilindedir.
- Tatil köyleri; konaklama yanında çeşitli spor, eğlence ve satış hizmetlerinin de sağlandığı yaygın yerleşim düzeninde, en fazla üç katlı yapılardan oluşan ve en az seksen odalı tesislerdir.
- Turizm kompleksleri; Kongre ve sergi merkezi ile buna ilave olarak, golf tesisleri, eğlence merkezleri, temalı parklar, termal tesisler, apart otel, en az yüz adet yatın barınabileceği yat limanı, sağlıklı yaşam tesislerinden en az üç adedini bünyesinde bulunduran tesislerdir. Aynı zamanda bünyesinde konaklama tesisi olarak en az beşyüz yatak kapasiteli olmak kaydıyla beş yıldızlı otel veya beş yıldızlı tatil köyü ile yine bünyesinde kongre ve sergi merkezi veya eğlence merkezi bulunan tesisler de turizm kompleksleri sayılırlar.

EK-2**10.7. Yatak kapasitesi 20 ve daha fazla olan hastane ve sağlık kuruluşları ve/veya 15 ve üzeri cihaz kapasitesine sahip diyaliz merkezleri/ağız ve diş sağlığı merkezleri. ^{1,2}**

Sağlık kuruluşu: hastane, klinik, poliklinik isimleri altında Sağlık Bakanlığı'nın ilgili ruhsat ve kararları ile tanınmış farklı alanlarda sağlık hizmeti veren kamu, özel ya da vakıf ticari kişilikleridir. Sağlık kuruluşları 3 basamaktan oluşur.

Birinci basamak sağlık kuruluşları		İkinci basamak sağlık kuruluşları		Üçüncü basamak sağlık kuruluşları
Resmi	Özel	Resmi	Özel	
- Resmi kurum tabiplikleri,		- Eğitim ve araştırma hastanesi olmayan devlet hastaneleri,		- Eğitim ve araştırma hastaneleri,
- Sağlık ocağı,		- Özel dal (brans) hastaneleri,		- Özel dal eğitim ve araştırma hastaneleri,
- Verem savaş dispanseri,		- SSK hastaneleri ve		- Üniversite hastaneleri.
- Anne çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi,		- Diğer resmi kurum hastaneleri,		
- Sağlık merkezi,		- Özel hastaneler		
- SSK sağlık istasyonu ve dispanseri,		- Ayakta teşhis ve tedavi yapılan özel tıp ve özel dal merkezleri		
- Ayakta teşhis ve tedavi yapılan özel poliklinikler				

Tıp merkezleri: asgari olarak bünyesinde iç hastalıkları, kadın hastalıkları ve doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları ile genel cerrahi tıp dallarında birer uzman hekim olmak üzere asgari dört uzmanlık dalında faaliyet gösteren bünyelerinde kadrolu hekim ve kadrolu uzman hekimler bulunduran, diş ünitesi ve diş hekimi ile sürekli ve düzenli olarak gelişmiş donanım ve personel desteği ile 24 saat süre ile ayakta teşhis ve tedavi hizmeti sunan özel sağlık kuruluşlarıdır.

Diyaliz: böbrek yetmezliği olan kişilerde, vücutta biriken fazla sıvı ve atık maddelerin yarı geçirgen bir membran (zar) aracılığıyla temizlenmesi işlemidir. Diyaliz işlemlerinin gerçekleştirildiği kuruluşlar **diyaliz merkezleri** olarak adlandırılır.

Kapsam:

- 20 yatak ve daha fazla kapasiteye sahip hastane ve sağlık kuruluşları kapsam dahilindedir.
- 15 adet ve daha fazla sayıda cihaz bulunduran diyaliz/ağız ve diş sağlığı merkezleri kapsam dahilindedir.
- Diyaliz merkezleri ile hastane ya da tıp merkezleri bünyesi dışında yer alan merkezler kastedilmektedir.
- Sağlık kuruluşu, hastane, klinik, poliklinik isimleri altında Sağlık Bakanlığı'nın ilgili ruhsat ve kararları ile tanınmış farklı alanlarda sağlık hizmeti veren kamu, özel ya da vakıf ticari kişilikleridir.
- Diyaliz: böbrek yetmezliği olan kişilerde, vücutta biriken fazla sıvı ve atık maddelerin yarı geçirgen bir membran aracılığıyla temizlenmesi işlemidir. Diyaliz işlemlerinin gerçekleştirildiği kuruluşlar diyaliz merkezleri olarak adlandırılır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'ne göre;

Deşarj: arıtılmış olsun olmasın, atıksuların doğrudan veya dolaylı olarak alıcı ortama veya sistemli bir şekilde yeraltına boşaltılmasını ifade etmektedir.

Alıcı ortam; atıksuların deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları ile yeraltı suları gibi yakın veya uzak çevreyi tanımlamaktadır.

Bu yönetmelikte bulunan 10 başlık altında mevcut Ek-1 ve Ek-2 maddelerinden herhangi biri altında değerlendirilmeyen, ancak alıcı ortama atıksu deşarjı bulunan işletmeler bu madde kapsamında değerlendirilir. Yönetmeliđin herhangi bir maddesi kapsamında değerlendirilebilecek faaliyetlerin bu madde kapsamında değerlendirilmesi, gerek bilimsel gerekse pratik nedenlerle doğru olmayacaktır.

Kapsam:

- Deşarj ya da üretim kapasitesine bağlı olmaksızın, Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 listelerinde belirtilen maddelerde;
 - Yer almayan ya da
 - Kapasiteleri nedeniyle kapsam dışı olarak değerlendirilen,Ancak prosesleri nedeniyle alıcı ortama atıksu deşarjı yapan tüm faaliyetleri kapsamaktadır.

EK DİPNOTLAR

- ¹ : Çevresel gürültü konulu çevre izninden muaf olan tesisler
- ² : Hava emisyonu konulu çevre izninden muaf olan tesisler

Not: Yukarıda yer alan muafiyetler ilgili maddesi için geçerlidir. İşletmenin muafiyeti listede yer alan tüm maddeler değerlendirilerek yapılır.

KAYNAKLAR

- Ayakta Teşhis Ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 01.10.2019, Sayı: 30905
- Balıkçı Barınakları Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 13.12.1996, Sayı: 22846
- ÇED Başvuru Dosyası, T.C. Ulaştırma Denizcilik Ve Haberleşme Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü, İstanbul Haliç Yat Limanı Ve Kompleksi (3 Otel, 2 Yat Limanı, İskeleler) Entegre Projesi, Armada Eğitim Ve Belgelendirme Danışmanlık Mühendislik Enerji Denizcilik San. Ve Tic. Ltd. Şti., Ankara, Eylül-2015
- ÇED Başvuru Dosyası, T.C. Ulaştırma, Denizcilik Ve Haberleşme Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü, Çanakkale Lapseki Yat Limanı, Envtek Mühendislik Müşavirlik A.Ş., Ankara, Eylül-2017
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Sağlık Kuruluşları Atıksu/Sıvı Atık Yönetimi El Kitabı, Ankara 2017
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu, Ankara 2018
- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ÇED Alanında Kapasitesinin Güçlendirilmesi İçin Teknik Yardım Projesi., Turizm Konaklama Tesislerinin Çevresel Etkileri, Ankara 2017
- Danışman İ. K., 2012. Türkiye'de Liman Çevre Yönetimi İle İlgili Düzenlemeler. Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi, 4(2), 69-87.
- Ekermen N., Patlayıcı ve Yüksek Patlayıcı Maddelerin Özellikleri, Sınıflandırılması ve Patlama Etkileri
- Güzelgök, R., Çetinkaya S., 2009. Model Bir Jet Motorunun Yapımı ve Test Edilmesi. Politeknik Dergisi, 12(1), 29-33
- İş Akım Şeması ve Proses Özeti, Teka Puro Üretim ve Ticaret A.Ş., İstanbul İli, Tuzla İlçesi, Puro ve Sigarillo, Pipo Tütünü ve Sarmalık Kıyılmış Tütün ve Nargile Tütünü Üretim Faaliyeti, 2019
- Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 27.06.2009, Sayı: 27271.
- Keskin, H. A., 2006. Gemilerden Kaynaklanan Atıkların Kontrolü Kapsamında Liman Atık Kabul Tesisi Ve Ambarlı Limanı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Tez Danışmanı: Prof. Dr. Sedat KABDAŞLI, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kıyı Bilimleri ve Mühendisliği.
- MKE Barutsan Roket ve Patlayıcı Fabrikası, Patlayıcı Maddelerin Bertarafı, Nisan 2019
- Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 02.02.2019, Sayı: 30674.
- Polat S., Tehlikler ve Riskleri (Atıklar Toksikolojisi), Patlayıcı ve Mühimmat Atıkları
- Proje Tanıtım Dosyası, Adalya Tobacco Tütün Mamülleri San. Tic. Ltd. Şti., Nargile Tütünü İşleme Tesisi Kapasite Artışı, Sistem Çevre Danışmanlık Ve Mühendislik Ltd. Şti., İzmir, Şubat-2018
- Proje Tanıtım Dosyası, Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, 75 Yataklı Devlet Hastanesi, EMS Çevre Araştırmaları Sosyal Hizmetler ve Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Sivas, Mart-2014

- Proje Tanıtım Dosyası, PHILSA Philip Morris Sabancı Sigara ve Tütüncülük San. ve Tic. A.Ş. Trijenerasyon Tesis İlavesi ve Kapasite Artışı (129.816.000.000 adet sigara/yıldan 10.759.000.000 adet sigara/yıl artışı; Toplam 140.575.000.000 adet sigara/yıl Sigara Üretimi Tütün İşleme Kapasitesinin 70.000 ton/yıl'dan 98.402 ton/yıla çıkarılması), EnBa Çevre Teknolojileri Mühendislik ve İnş. San. Tic. Ltd. Şti., İzmir, Ekim-2016
- Proje Tanıtım Dosyası, Royal Tobacco Sigara Ve Tütün Mamülleri San. Tic. A.Ş., Sigara Üretim Tesisi 20.217.600.000 Adet/Yıl (13.141,44 Ton/Yıl) Sigara, Yeşil & Mavi Mühendislik Çevre Yönetim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd.Şti., İzmir, Aralık-2015
- Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmeti Sunucularının Basamaklandırılması Hakkında Genelge, Ankara 2019
- Samsunlu A., Atıksuların Arıtılması, Birsen Yayınları,2006
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 31.12.2004, Sayı: 25687
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 31.12.2004, Sayı: 25687.
- Şimşek, M., 1nci HİBM Komutanlığı, Jet Revizyon Müdürlüğü, Uçak Motorlarının Test Tesisleri (Bremze) ve Jet Revizyon Müdürlüğündeki Uygulamaları, Eskişehir 2004
- Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin
- Trabzon Liman İşletmeciliği A.Ş., Faaliyet Raporu, Trabzon 2019
- Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, Resmî Gazete Tarihi: 21.06.2005, Sayı: 25852
- Tüzük, Resmî Gazete Tarihi: 29.9.1987, Sayı: 19589.
- URL: http://www.bat.com.tr/group/sites/BAT_7X7FK5.nsf/vwPagesWebLive (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <http://www.baysalaritma.com/faaliyet-alani/kentsel-atiksu-aritma-tesisleri> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: http://www.emo.org.tr/ekler/caea8bdf2228573_ek.pdf (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <http://www.intermotor.com.tr/elektrikmotorlar-tanim-bilgi.html> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/ecd2bd94734e5dd_ek.pdf (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <http://www.xn--naslyaplr-xpbeb.net/kibrit-nasil-yapilir/#ixzz6MPdyC55X> (Son Erişim: Mayıs, 2020)
- URL: <https://artemisaritim.com/kaynak/atiksu.html> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://cevreonline.com/> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://cevreonline.com/atik-su-aritma-tesisleri/> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sigara> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://tr.wikipedia.org/wiki/turizm> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://www.cezerirobot.com/jet-motorlari-vs-pistonlu-motorlar/> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://www.denizcilikbilgileri.com/> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://www.denizcilikbilgileri.net/marina-ve-liman-farki/> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <http://www.xn--naslyaplr-xpbeb.net/kibrit-nasil-yapilir/#ixzz6MPdyC55X> (Son Erişim: Mayıs, 2020)
- URL: <https://www.elektrikport.com/makale-detay/buhar-ve-gaz-turbinleri> (Son erişim: Mart, 2020)
- URL: <https://www.yatliman.com/> (Son erişim: Mart, 2020)

